

De spil van de Zuidas

Tien jaar geleden streken Esty en Yanki Jacobs neer op de Zuidas in Amsterdam. Hun stichting werd al snel een spil voor Joodse jongeren. “Het succes heeft ons zelf verbaasd.”

TEKST: ESTHER VOET | FOTO'S: CLAUDIA KAMERGORODSKI

Ze zijn ouders van vijf kinderen en iedereen kan bij ze aankloppen voor een luisterend oor. Binnen tien jaar werden Esty en Yanki Jacobs met hun Chabad on Campus een begrip, niet alleen in Amsterdam maar ook ver daarbuiten. En dat terwijl ze een nieuwe kehille in eerste instantie niet zagen zitten.

Yanki Jacobs: “We woonden in New York, waar ik in een team zat dat online onderwijs aan het opzetten was. Achteraf gezien was dat een vooruitziend initiatief, want destijds stond die methode nog in de kinderschoenen. Het was een uitdaging. Hoe zorg je ervoor dat kinderen niet binnen een paar minuten in slaap vallen, als er alleen maar een pratende meneer of mevrouw in beeld is? Het curriculum moest zo interactief mogelijk zijn, om kinderen letterlijk bij de les te houden. Het boeide me, omdat kinderen veel liever spelen dan leren.”

Esty Jacobs, geboren in Brussel en opgegroeid in Antwerpen, heeft de Zweedse nationaliteit. Het grootste deel van haar leven bracht zij in Amerika door. Ze spreekt zes talen vloeiend en gaf les op de

gerenommeerde Manhattan Day School. Esty: “Ik gaf lessen judaïsme. Met die baan had ik enorme mazzel, want die school was het neusje van de zalm.”

In Amerika was Chabad on Campus toen al groot, Europa liep ver achter. Op aanraden van een Engelsman van Nederlandse afkomst, David Slager, werd besloten het succesvolle project naar Europa te exporteren. Yanki: “De keuze viel op Berlijn, Boedapest, Florence, twee vestigingen in Parijs en één in Amsterdam. Voor die laatste stad keken ze naar ons. Wij spreken immers Nederlands en kenden de Nederlands-Joodse mentaliteit en mores.”

De Jacobsen hadden een goed leven in New York, dus zij stonden niet meteen te springen. Totdat ze besloten in de Nederlandse hoofdstad een studenten-sjabbaton van de Amerikaanse Chabad on Campus te bezoeken. Yanki: “We dachten dat het concept in Nederland niet succesvol zou zijn, maar toen we in Amsterdam negenhonderd deelnemers samen *Sjalom aleichem* hoorden zingen, deed ons dat iets. We besloten de sprong te wagen. En spraken af: als we het niets vinden, gaan we gewoon terug naar New York.”

Mediene

De eerste maanden waren niet gemakkelijk. Esty, lachend: “Ik was zwanger van onze eerste, het appartement was nog niet af, we zaten op klapstoelen en voor de sjabbatmaaltijden moest ik potten en pannen lenen van Blouma, mijn schoonmoeder.” Yanki: “We hadden geen flauw idee wat onze

Esty en Yanki Jacobs

taak hier zou inhouden. Al snel bleek dat ons werk speciale sociale vaardigheden vereiste, en vindingrijkheid. Ik heb onze leidinggevende in New York gewaarschuwd: ‘Verwacht geen groot succes en kom alsjeblieft niet aan met verwijten als het niet lukt.’”

Zat Nederland wel te wachten op de zoveelste kille? Was er wel behoefte aan een gemeenschap die zich speciaal op jongeren zou richten? Velen dachten dat het antwoord ‘nee’ zou zijn, want allerlei gemeenschappen zaten met het probleem dat jongeren wegbleven. Waarom zou het de Jacobsen wel lukken?

‘Voor de sjabbatmaaltijden moest ik pannen lenen van mijn schoonmoeder’

Op zondagochtend geeft Esty Jacobs Joodse les

we vanuit heel het land goed bereikbaar moesten zijn. Hoewel er nog niemand op de Zuidas woonde toen we hier neerstreken en we dus echte pioniers waren, bleek de locatie top. Jongeren uit Utrecht en Leiden konden in een half uurtje met de trein bij ons zijn. Bovendien zitten we precies tussen Amsterdam-Zuid en Buitenveldert, we horen dus niet tot een bepaald kliekje.”

De rabbijn

Een belangrijke stap op weg naar succes was de vorming van een stichtingsbestuur met veelzijdige leden: advocate Daniëlle Stibbe, de voormalige (liberale) voorzitter van het CJO Willem Koster, Chaim Schotland en Benjamin Polak, die hun sporen verdienden in het zakenleven en in management. Yanki: “Managen is mijn zwakke punt, ik ben nogal een warhoofd. Ik kan goed creatief denken, maar deze mensen hebben we nodig als steun om ons werk te kunnen doen. Ze vullen ons perfect aan.”

‘Sjidoech maken is een beetje een hobby geworden’

Heel wat jongeren binnen en buiten Amsterdam hebben hun weg naar Chabad on Campus al kunnen vinden. Jaarlijks staat het echtpaar met zo’n 2500 Joodse jongeren in contact. Qua bereik is het een van de grootste kehilot van ons land geworden. Yanki: “Voor Nederland is het inderdaad een groot aantal. Natuurlijk hebben we met de een intensiever contact dan met de ander, maar ook één contactmoment per jaar kan voor iemand veel betekenen.”

Na tien jaar is een wekelijks ritme gevonden. Omdat Esty en Yanki het elk weekend absurd druk hebben, is maandag en soms dinsdag de pauzedag. Vanaf donderdag wordt er gekookt en komen studenten helpen voor de komende sjabbat. Op vrijdag worden challes opgehaald, een mooi moment om contact te maken met ouders en kinderen. Vrijdagavond is het hoogtepunt van de week. Esty: “De afgelopen erev sjabbat hadden we weer zestig mensen aan tafel. Dat kan tot diep in de nacht doorgaan. Soms gaan Yanki en ik al

naar bed en dan feest het gezelschap rustig nog even door.”

Zaterdagochtend is het tijd voor sjoel. De sjabbeslunch na afloop is het moment voor persoonlijk contact met jonge gezinnen, dus ook mensen die het studentenleven al zijn ontgroeid. Op sjabbesmiddag worden sjoeriem gehouden en zondagochtend is het tijd voor Joodse les aan zo’n dertig kinderen, inclusief een bar- en bat-mitswagroep. Esty: “Alles in de stijl van het montessorionderwijs, elk kind op zijn eigen niveau.”

Afgelopen zondag was er bovendien nog een choepa waarop het stel als rabbijnen een centrale rol vervulden, zoals zij ook bij lewajes doen. Esty Jacobs begeleidde de bruid naar het mikwe. Yanki: “Ik moet toegeven, Esty is veel meer een rabbijn dan ik. Negen van de tien bezoekers komen hier voor Esty, ook veel jonge moeders met vragen. Ik word gezien als het gezicht naar buiten, het pastorale werk doet Esty duizend keer beter dan ik. De grote bijeenkomsten zijn zichtbaar en leveren natuurlijk mooie plaatjes op, maar verreweg de meeste energie zit in het persoonlijke en inhoudelijke contact.”

Pluriformiteit

Chabad on Campus is teamwork. En dat niet alleen: privé en werk lopen volledig in elkaar over. Hun succes zien de Zuidasrabbijnen als een cadeau, mede ingegeven door de pluriformiteit van de kehille. Esty: “Van seculier en ongebonden tot religieus, alles komt hier samen. Die onderlinge verbinding, en de verbinding met het jodendom, dat zijn onze kernpunten.”

In de tien jaar van de Zuidaskille hebben al de nodige choepot plaatsgevonden. Esty: “We leggen er niet de nadruk op en er zijn mensen die een niet-Joodse partner hebben, maar het maken van *sjidoech*, koppelen, is een beetje een hobby geworden. Wij stellen mensen in staat samen te komen, en verder is het aan hen.” Het stel erkent de beperkingen. Yanki: “De meeste mensen die bij ons komen, zijn niet per se op zoek naar een Joodse partner. Dat vind ik jammer, maar het is de realiteit. Hoe dan ook, bij ons ontstaan veel vriendschappen en dat is prachtig. Zo creëer je een hechte gemeenschap. Ik hoop dat we het debat over de toekomst van Joods Nederland een positieve kant op kunnen sturen, zodat we leren beter in te spelen op de behoefte van jongeren.” ■

Het was een misrekening, want al snel bleek het tegendeel. Yanki: “Chaim Benistant, een oud-klasgenoot van mij op het Cheider, was meteen enthousiast en bracht vrienden mee. Wij moesten toen nog een programma opzetten, maar we merkten dat de behoefte er onder jongeren wel degelijk was.” Al snel ging de gezelligheid en gastvrijheid bij Yanki en Esty van mond tot mond. En al doende leerde het echtpaar.

Daarnaast bleek de gekozen locatie, in het zakencentrum op de Amsterdamse Zuidas, een gouden greep. Yanki Jacobs: “Zelf kom ik uit de mediene, daar ligt mijn hart. Ik had vooraf de eis gesteld dat